

DA

DA

DA

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 4.9.2008
KOM(2008) 533 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Efterfølgende evaluering af 'Informationssamfundets teknologier (IST)', et udvalgt
forskningstema i det sjette rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og
demonstration (FTU)**

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Efterfølgende evaluering af 'Informationssamfundets teknologier (IST)', et udvalgt
forskningstema i det sjette rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og
demonstration (FTU)**

(EØS-relevant tekst)

1. Indledning

Denne meddelelse belyser resultaterne af en evaluering af det udvalgte forskningstema 'Informationssamfundets teknologier (IST)' i det sjette rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration (FTU) i tilknytning til i2010¹-strategien og gennemgår de henstillinger, evalueringen mandede ud i. Den redegør for Kommissionens første reaktioner og de foranstaltninger, der allerede er truffet eller planlagt. Evalueringen, der blev foretaget fra maj 2007 til maj 2008, opfylder kravene i finansforordningen², dens gennemførelsesbestemmelser³ og bestemmelserne om evaluering med henblik på det syvende rammeprogram⁴.

2. Baggrund

Det sjette rammeprogram⁵ mål var at styrke det europæiske forskningsrum og den europæiske industris videnskabelige og teknologiske grundlag og at fremme dens internationale konkurrenceevne samt at fremme forskningsaktiviteter til støtte for EU's andre sektorpolitikker.

I det sjette rammeprogram, der blev gennemført fra 2003 til 2006, blev der primært investeret i en række udvalgte forskningstemaer, der skulle samle og integrere fællesskabsforskningen: 3 984 mio. EUR blev investeret i det udvalgte IST-forskningstema, og yderligere 216 mio. EUR blev investeret i højhastighedsnet for at forbinde forskningsinstitutioner i Europa med andre i verden. Budgettet for 'Informations- og kommunikationsteknologi' (IKT-temaet) under det syvende rammeprogram er på 9 050 mio. EUR for perioden 2007-2013.

¹ Webreference: http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/i2010/index_en.htm.

² Rådets forordning nr. 1605/2002 af 25. juni 2002 om finansforordningen vedrørende De Europæiske Fællesskabs almindelige budget (EFT L 248 af 16.9.2002).

³ Kommissionens forordning nr. 2342/2002 af 23. december 2002 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning nr. 1605/2002 om finansforordningen vedrørende De Europæiske Fællesskabs almindelige budget, EFT L 357 af 31.12.2002.

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1982/2006/EF af 18. december 2006 om Det Europæiske Fællesskabs syvende rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration (2007-2013) (EUT L 412 af 30.12.2006).

⁵ Webreference: <http://fp6.cordis.lu/fp6/home.cfm>.

3. Gennemførelse af evalueringen

Målet med evalueringen var at vurdere de systemiske virkninger af IST-forskningsaktiviteterne under det sjette rammeprogram, og i hvilket omfang de havde bidraget til det sjette rammeprogram's mål og EU's strategiske mål i bredere forstand. Den fokuserede på investeringens relevans, effektivitet, nytte og bæredygtighed⁶.

Evalueringen blev foretaget af et panel af højtstående uafhængige eksperter⁷ med Esko Aho som formand og støttet af et hold professionelle evalueringseksperter⁸. Panelet analyserede programdokumentationen og indikatorerne for resultater og virkninger. De indhentede oplysninger fra nøglespillere i IKT-sektoren og organisationer, der gennemfører IST-forskningsaktiviteter såvel som fra højtstående industrifolk, risikoinvestorer og akademikere. De fremkomne resultater blev drøftet med medlemmer af Europa-Parlamentets ITRE-udvalg og med medlemsstaternes delegationer i IST-programudvalget (ICTC).

Evalueringsrapporten står at læse i bilag 1, og den er blevet formidlet vidt omkring, også på Europa-webstedet⁹, samt forelagt for ICTC og ICT-rådgivningsgruppen.

4. Kommissionens første reaktioner og trufne eller planlagte foranstaltninger

Kommissionen glæder sig over rapporten og tager de 23 indrammede henstillinger nedenfor til efterretning. Den foreslår at gøre dem til genstand for en bred drøftelse af den europæiske politik for innovation i IKT.

Der gøres fortsat bestræbelser for at forenkle og mindske de administrative byrder inden for rammerne af forsvarlig finansiel forvaltning. I forbindelse med det syvende rammeprogram accepteres der et fast beløb for generalomkostninger for nogle deltagere, herunder SMV'er, og der kan anvendes et gennemsnit for personaleudgifter. Der foretages kun forudgående finansielle levedygtighedstjek af projektkoordinatorer og deltagere, der ansøger om over 0,5 mio. EUR i støtte. De foregående krav om finansielle garantier erstattes af en garantifond, og der kræves kun revisionsbekræftelser for udgiftsanmeldelser på over 0,375 mio. EUR. Der findes nu et fælles deltagerregistreringssystem, således at hver deltagende organisation kun skal registreres en gang. Udgifter godtgøres for hver enkelt finansieringsopgørelse, og rapporteringsfristerne kan være specifikke for hvert enkelt projekt.

For at øge smidigheden kan projektkonsortiet omfordele budgettet mellem deltagerne uden at informere Kommissionen, og hvert enkelt konsortium har fuld

⁶ Webreference: http://ec.europa.eu/budget/evaluation/Key_documents/regureq_en.htm.

⁷ Panel: Esko Aho (formand) – Finlands tidligere statsminister og formand for den nationale finske fond for forskning og udvikling (Sitra), hr. M. Cosnard - professor ved den polytekniske skole på Nice universitet - Sophia Antipolis, formand og CEO for INRIA, hr. H-O. Henkel - professor ved Mannheim universitet og tidligere CEO for IBM Europa, Mellemøsten og Afrika samt tidligere formand for den tyske industrisammenslutning, hr. L. Soete – direktør for UNU-MERIT, fr. N. Stame – professor i samfundslære ved Rom universitet 'La Sapienza' og medstifter af og første formand for AIV, hr. P. Telička - tidligere EU-kommissær og Senior Advisor ved European Policy Centre.

⁸ Rambøll Management, der har indgået rammekontrakten om evalueringer og evalueringsrelevante tjenester, der forvaltes af Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Budget.

⁹ Webreference: http://ec.europa.eu/dgs/information_society/evaluation/rtd/fp6_ist_expost/index_en.htm.

styringsautonomi og kan ændre deltagerne efter de regler, de fastsætter i deres konsortiumsftale; dette skal dog meddeles Kommissionen.

For at tiltrække flere små, men stærkt voksende virksomheder, kan Fællesskabet nu godtgøre op til 75 % af udgifterne for SMV'er, universiteter og offentlige organisationer sammenlignet med 50 % under det sjette rammeprogram. Administrationsomkostningerne godtgøres 100 % uden loft, og forudbetalingen er som regel 50 % af Fællesskabets samlede bidrag.

De 23 henstillinger i Aho-rapporten:

- (1) Det henstilles at fortsætte indsatsen for at konsolidere offentlig-private partnerskaber af en mere permanent art, såsom de fælles teknologiinitiativer (JTI), under det syvende rammeprogram.
- (2) Det henstilles at fortsætte indsatsen for at sikre, at støtten til SMV'er og til store virksomheder ikke opsplittes i forskellige foranstaltninger eller virkemidler.
- (3) Der bør skabes en platform under det syvende rammeprogram, hvor nye højvækstvirksomheder kan møde risikovillige investorer.
- (4) Ikke-europæiske deltagere bør tilskyndes til at deltage i alle projekter, både deltagere fra udviklingslande og industrilande.
- (5) Ordningen med 'rådgivende udvalg' - som f.eks. det rådgivende IST-udvalg - bør internationaliseres ved at inddrage højtstående videnskabsfolk og ingeniører fra hele verden.
- (6) De nyeste internationale udviklinger og udfordringer bør afspejles i arbejdsprogrammet. Der bliver muligvis brug for en mere fleksibel tilgang for hurtigere at integrere nye, interessante udviklinger på området.
- (7) Forskningsindsatsen burde fokusere på at skabe og opretholde førerskabet på verdensplan, hvor Europa allerede har en komparativ fordel, og hvor Europa har en ny mulighed for at tage føringen. Europa bør være selektiv og ikke forsøge at blive nr. 1 i verden på alle områder.
- (8) e-Infrastrukturtilgangen bør udvides til mere applikations- og brugerorienterede platforme i andre sektorer.
- (9) Regnskabskontrollen i JTI'er bør foretages af medlemsstaterne og de deltagende virksomheder og kun med en minimal indgriben fra Kommissionens side.
- (10) Panelet anbefaler varmt at udvikle en mere tillidsbaseret tilgang over for deltagerne i alle faser. Nogle få uheldige eksempler bør ikke kunne stå i vejen for innovation.
- (11) Der bør kræves kortere forslag med mindre detaljerede arbejdsplaner og med fokus på partnerskabernes formålstjenlighed, navnlig inddragelse af højinnovative deltagere.
- (12) Der bør gives en mere fyldestgørende og nyttig tilbagemelding til de forslagsstillere, hvis ideer ikke støttes.
- (13) Der bør afprøves en tilgang, hvor forslagene ikke fra starten evalueres fuldstændigt. Alle ansøgninger, der klarer nogle få grundlæggende tjek, bør gives et mindre beløb som 'igangsætningsstøtte' til en prøvefase. Herefter kan prøveprojekter med gode resultater udvælges til fuld projektstøtte.
- (14) Finansiering af projekter baseret på faktiske resultater frem for på løfter og omdømme kan både reducere det indledende papirarbejde og være en mulig vej til at tiltrække innovative (mindre) virksomheder, der ellers ikke ville overveje at ansøge om EF-støtte.
- (15) Det bør overvejes at udvide totrins-evalueringsproceduren fra den 'åbne' del af området 'fremtidige og opdukkende teknologier' til andre dele af programmet - forslagsstillerne lægger ud med en grovskitse af deres projektidé og udarbejder først en mere detaljeret plan, når de er blevet udvalgt.
- (16) Rapportering, der er tidskrævende og måske falder på et forkert tidspunkt, bør optimeres, således

at deltagerne kan rapportere, når de har noget at rapportere om.

- (17) Det bør være muligt at ændre fokus for forskning i forskellige udvalgte temaer, hvis det viser sig nødvendigt i løbet af gennemførelsen.
- (18) Ligeledes bør der gives mere fleksibilitet i forbindelse med sammensætningen af partnerskaber under projektet, herunder muligheden for at ændre partnere, hvis forskningen tager en retning, der ville få fordele af nye partnere eller af en udskiftning af partnere.
- (19) Panelet henstiller en mere strategisk anvendelse af standardisering for at skabe nye EU-dækkende markeder. Standarder er nødvendige som et middel til at gennemføre innovationer og skabe levedygtige markeder for nye produkter og tjenester.
- (20) Panelet henstiller med tak til Kommissionens nylige meddelelse om *prækommercielle indkøb*, at der træffes nye tiltag til at give offentlige myndigheder mulighed for at investere i udvikling af innovative varer og tjenester.
- (21) Det europæiske indre marked skal gøres mere effektivt for "business angels" og risikovillige investorer, og de europæiske investeringsfonde skal mere effektivt anvendes til at fremme innovationer fra rammeprogrammerne.
- (22) Når standardisering på europæisk plan ikke kan overlades til markeds kræfterne, vil det være i almenhedens interesse at gå mere strategisk til værks med fokus på interoperabilitet og udarbejdelse af standarder, hvor der er et veldokumenteret behov for kohærente innovative tjenester og europæisk førerstilling.
- (23) Der bør skabes større sammenhæng mellem de større regionale og nationale e-infrastrukturer. Der er behov for EU-dækkende platforme og infrastrukturer i sektorer såsom e-forvaltning (navnlig indkøb), e-sundhed (grænseoverskridende applikationer), logistik og transport. Rammeprogrammets FTU bør suppleres af andre foranstaltninger, navnlig offentlige indkøb på både nationalt og europæisk plan.

Kommissionen er enig i, at der bør gøres yderlige bestræbelser på at øge programmets globale rækkevidde på områder, hvor Europa kan tage føringen. Nu kan der i alle projekter deltage partnere fra over 150 lande med internationale samarbejdsaftaler på de samme betingelser som de 38 associerede lande og medlemsstater. Der findes et nyt finansieringsinstrument til bredere internationalt samarbejde. Kommissionen vil undersøge, om der er mulighed for yderligere at øge IKT-forskningens globale rækkevidde.

Kommissionen er enig i, at det europæiske innovationsmiljø er afgørende for en effektiv udnyttelse af IKT-forskningsresultaterne, og den er specielt glad for panelets henstillinger om behovet for systemiske ændringer. Det er vigtigt, at Europa gøres mere attraktiv for investeringer i forskning og innovation, og at der skabes de rigtige betingelser, for at mindre, højteknologiske virksomheder kan blomstre og vokse. Som første skridt vil Kommissionen undersøge, hvordan nye højvækstvirksomheder kan møde risikovillige investorer. For det andet vil Kommissionen undersøge mulighederne for at fremskynde forløbet med at opstille standarder og specifikationer for innovative produkter og tjenester. Endelig vil Kommissionen

undersøge muligheden for mere holistiske 'innovationsøkosystemer'¹⁰, der kunne gøre de offentlige og private markeder for innovative løsninger mindre fragmenterede, udnytte synergieffekter og koordinere de europæiske bestræbelser mere systematisk. Denne indsats kunne bygge videre på 'lead market'-initiativet¹¹, prækommercielle indkøb¹² og tage hensyn til erfaringerne fra de fælles teknologiinitiativer, de fælles nationale forskningsprogrammer og de europæiske teknologiplatforme.

5. Konklusioner

Kommissionen opfordrer Europa-Parlamentet og Rådet til at tage evalueringspanelet's resultater og henstillinger til efterretning og til at overveje, hvordan de bedst kan udnyttes. Kommissionen anerkender navnlig, at det stadig ligger en væsentlig udfordring i at mindske bureaukratiet. Den deler panelets synspunkt, hvad angår behovet for at udvikle en risikovenlig anvendelse af reglerne for forskningsstøtte. Den mener, at Europa-Parlamentet og Rådet også har en vigtig rolle at spille med hensyn til at fremavle et tillidsbaseret miljø og opfordrer dem til at tage hensyn hertil i fremtidige drøftelser af rammeprogrammers regler for deltagelse og finansieringsforordningen.

Kommissionen vil rådføre sig med hensyn til resultater og henstillinger med henblik på at øge smidigheden, mindske bureaukratiet og imødekomme opfordringen til større strategisk gennemslagskraft af forskningen på EU-plan. Kommissionen vil til denne ende lancere en onlinehøring af offentligheden om de bredere og langsigtede sektorpolitiske konsekvenser sammen med nærværende evalueringsrapport, hvis resultater vil blive sammenfattet i en meddelelse om IKT-forskning og -innovation i begyndelsen af 2009.

Midtvejsevalueringen af IKT-FTU i det syvende rammeprogram vil også gøre det muligt at vurdere de nye foranstaltningers effektivitet. Den vil med henblik på videre overvejelser blive forelagt hen imod slutningen af 2009.

¹⁰ Netværk af forskere og entreprenører, der arbejder i vekselvirkning med investorer og markeder.

¹¹ Meddelelse om "Et lead market-initiativ til fordel for Europa" – KOM(2007) 860.

¹² Meddelelse om 'prækommercielle indkøb: vedvarende høj kvalitet i offentlige tjenester i Europa gennem øget innovation' KOM(2007) 799.

BILAG 1

EVALUERINGSRAPPORTENS VÆSENTLIGSTE RESULTATER OG HENSTILLINGER

Innovationer inden for informations- og kommunikationsteknologi (IKT) er altafgørende for Europas konkurrenceevne og økonomiske velfærd. De udgør grundlaget for en videnbaseret økonomi: deres udvikling og anvendelse er væsentlig for vedvarende vækst og produktivitet. Investering i forskning og udvikling af informationssamfundsteknologi (IST) var derfor med rette et udvalgt tema i det sjette rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling, der blev tildelt 4 000 mio. EUR fra 2003 til 2006.

Denne evaluering af det udvalgte IST-tema så på, hvor effektiv forskningen har været til at skabe ny viden og innovation samt at omdanne disse innovationer til økonomisk vækst og velfærd gennem Europas bredere innovationssystemer.

Forskningsinvesteringen blev godt forvaltet og har været effektiv til at nå målene. Der kan imidlertid ske forbedringer med hensyn til smidighed i og forenkling af støttemekanismerne og styrkelse af de globale virkninger af den europæiske forskning på dette område. Større fleksibilitet i programforvaltningen kan hjælpe med til at tiltrække nye stærkt voksende virksomheder. De fleste af panelets henstillinger med hensyn til forskningens styring har Kommissionen mulighed for at gennemføre i det syvende rammeprogrammes løbetid (2010 til 2013).

Andre henstillinger kan kræve en indsats på længere sigt og/eller række ud over rammeprogrammets område på et mere strategisk og politisk plan. Det omfang, hvori ny viden og nye færdigheder skabt i Europa udnyttes i Europa, afhænger af en bred række politikker og foranstaltninger, der påvirker "innovationsøkosystemet". Der kræves systemiske ændringer for at fjerne hindringerne for innovation og fremme stærkere indbyrdes påvirkning mellem brugere, forskere og erhvervslivet – navnlig inden for regionale innovationssystemer.

Evalueringen pegede på en række muligheder for at forbedre miljøet for innovationer fra IKT-forskning i de europæiske rammeprogrammer. Der er behov for større synergi med risikovillig kapitalinvestering, med regionale innovationsstrategier og med offentlige indkøb. Der er på europæisk plan behov for en strategisk tilgang til standardisering, udvikling af pionermarkeder (*'lead markets'*) og mobilisering af offentlig-private partnerskaber, som i de fælles teknologiinitiativer, der blev lanceret som følge af aktiviteterne under det sjette rammeprogram.

1. FORVALTNING AF DEN EUROPÆISKE FORSKNINGSINVESTERING

1.1. Nytte og blivende virkning af IST – det sjette rammeprogrammes rolle

Megen af den forskning, som EU støttede under det sjette rammeprogrammes udvalgte tema IST, ville ikke være blevet iværksat uden EU-støtte. IST under det sjette rammeprogram har derfor spillet en betydelig rolle med hensyn til at bringe forskningsaktiviteter op på europæisk og globalt plan. Dette gælder især, når effektivitet kræver kritisk masse, brede drøftelser og 'nye øjne' på et problem, eller når forskningen skal deles med en avanceret gruppe eksperter på området.

De opnåede resultater har blivende virkninger. Deltagerne drager stor nytte af konsoliderede net, ny viden og færdigheder. Nettenes betydning er altafgørende, og mange deltagere knytter langvarige samarbejdsbånd. Nogle af disse netværker er blevet til stabile strukturer, der udgør kernen i bredere samarbejds miljøer, såsom de europæiske teknologiplatforme. Som et resultat heraf er der blevet indført fælles teknologiinitiativer (JTI) som en vej til at styrke offentlig-private partnerskaber inden for forskning på europæisk plan. De nye JTI'er om nano-elektronik og "indlejrede systemer" er gode eksempler på, hvordan rammeprogrammet vil få positive virkninger på lang sigt.

Det henstilles at fortsætte indsatsen for at konsolidere offentlig-private partnerskaber af en mere permanent art, såsom de fælles teknologiinitiativer (JTI), under det syvende rammeprogram.

1.2. Effektivitet – virkningerne af IST-forskning under det sjette rammeprogram

Generelt har mindre virksomheders deltagelse ligget på over 20 %, der er et pænt stykke over de 15 %, som Europa-Parlamentet og Rådet satte som mål. Inddragelsen af højvækstvirksomheder i programmet er imidlertid stadig ringe. Det rejser spørgsmål om, i hvilken grad rammeprogrammet er attraktivt og tilgængeligt for højvækstvirksomheder, og i hvilken grad deltagelse heri fremmer adgangen til risikovillig kapital og til europæiske og globale markeder.

Både mindre og større firmaer skal skabe det optimale miljø for små og mellemstore virksomheders vækst, og støtteordningerne bør være åbne for alle virksomheder uanset størrelse. Begge typer firmaer spiller hver sin rolle i innovationsøkosystemet, og begge er hver især vigtig for den anden. Det er positivt, at kollaborativ forskning under rammeprogrammet gør det muligt for små og store virksomheder at arbejde sammen i de fleste projekter. De mindre "målrettede forskningsprojekter" må imidlertid ikke blive til et særligt instrument for små og mellemstore virksomheder, og de større integrerede projekter må ikke være for domineret af store virksomheder.

Det henstilles at fortsætte indsatsen for at sikre, at støtten til SMV'er og til store virksomheder ikke opsplittes i forskellige foranstaltninger eller virkemidler.

Forskningsnet, der er blevet skabt ved deltagelse i europæiske projekter, har øget effektiviteten af vidensoverførsel blandt organisationer og informationsspredningens hastighed samt mobiliteten af de menneskelige ressourcer. Ændringer i forskningspartnerskaber som følge af deltagelse i rammeprogrammet er et af de områder, hvor EU-investeringens virkninger er mest synlige. Mange deltagere rapporterer, at de stærke net, der blev skabt under rammeprogrammet, vil fortsætte som udgangspunkt for deres fremtidige forskningssamarbejde.

Meget af forskningen er "langt fra markedet" eller grundforskning, og markedsføring af nye produkter og tjenester er ikke et direkte mål. Der er i den senere tid gjort meget lidt for at knytte forbindelser mellem projektdeltagerne og risikovillige investorkredse. Der var så småt ved at blive udviklet en mulighed for at fremme sådanne forbindelser i perioden op til 2002, men det forsvandt stort set med den økonomiske afmatning derefter. Det er på høje tid at genindføre et eller flere instrumenter til dette formål.

Der bør skabes en platform under det syvende rammeprogram, hvor nye og stærkt voksende virksomheder kan møde risikovillige investorer.

I afsnit 2.1 gives der yderligere henstillinger om at udbygge disse forbindelser og tilskynde til efterfølgende markedsinnovationer.

Det internationale samarbejde mellem EU og Kina, Indien og Afrika er blevet udbygget, og 60 % af globale innovationsledere på top-25-listen er inddraget i programmet. De integrerede projekter har været effektive til at forbinde den europæiske IST-forskning til innovationssystemet på verdensplan. Det internationale samarbejde bør imidlertid også anvendes til at bringe verdens bedste videnskab og teknologi til de europæiske forskere, således at de kan bygge videre herpå. Det anbefales derfor, at rammeprogrammet yderligere globaliseres, som beskrevet nedenfor.

1.3. Globalisering af rammeprogrammet

Europa må ikke være en FTU-fæstning. Europæiske forskere skal være partnere med de bedste i verden, uanset om de er fra Europa eller ej. Det er nødvendigt at åbne endnu mere op for verden, således at den igangværende europæiske forskning og innovation kan trække på de bedste hoveder og de bedste ideer, uanset hvor de kommer fra. Desuden vil teknologi udviklet i Europa skulle afsættes på andre markeder i samarbejde med ikke-europæiske firmaer, og forhåbentlig til fordel for europæiske virksomheder og forbrugere.

Hvis de bedste forskere fra hele verden deltager i rammeprogrammet, vil det også blive mere attraktivt for de bedste europæiske forskere. Det gælder navnlig de mindre, højinnovative højvækstvirksomheder, der i øjeblikket ikke er godt nok repræsenteret i programmet. Ved at give dem muligheden for at arbejde sammen med verdens bedste forskere og innovatorer, ville det øge deres motivation for at deltage i programmet.

Selv om samarbejdet, navnlig med Asien og Afrika, er blevet udbygget, henstiller panelet, at der gøres en endnu større indsats for at gøre programmet virkelig globalt:

Tilskyndelse til partnere fra ikke-europæiske lande til at deltage i alle projekter. Der bør tilskyndes til deltagelse fra både udviklingslande og industrilande uden for Europa.

Internationalisering af ordningen med 'rådgivende udvalg' – som f.eks. det rådgivende IST-udvalg – ved at inddrage højtstående videnskabsfolk og ingeniører fra hele verden.

Afspejle de nyeste internationale udviklinger og udfordringer i arbejdsprogrammet. Der bliver muligvis brug for en mere fleksibel tilgang for hurtigere at inddrage nye, interessante udviklinger på området.

Koncentrere forskningsindsatsen om at skabe og opretholde førerskabet på verdensplan, hvor Europa allerede har en komparativ fordel, og hvor Europa har en ny mulighed for at tage føringen. Europa bør være selektiv og ikke forsøge at blive nr. 1 i verden på alle områder.

1.4. Relevans og strategiske virkninger – IST i rammeprogrammet og de bredere EU-mål

IST-forskningsinvesteringerne i 2003-2006 bidrog til at opretholde og skabe europæisk førerskab på verdensplan på nogle forskningsområder, selv om denne position ikke altid slog igennem som en evne til at opbygge pionermarkeder (*'lead markets'*) inden for IKT og applikationer. IST under det sjette rammeprogram forstærkede markedsføringen inden for mobilkommunikation og forskningsføringen inden for højhastighedsnet, GRID-net, avanceret robotteknik og audiovisuelle systemer. Der er opnået føring på verdensplan inden for udvikling og anvendelse af infrastruktur til elektronisk højhastighedskommunikation på videnskabs- og forskningsområdet. Der er på disse områder blevet skabt muligheder for nye deltagere (navnlig SMV'er) foruden de ledende virksomheders fortsatte deltagelse. Støtte til fremspirende teknologier har skabt verdensføring inden for kvantekommunikation, nano-elektronik og komplekse systemer.

Vellykket udvikling af elektroniske højhastighedsnet (e-infrastruktur) har vist betydningen af europæisk støtte til infrastrukturudvikling. Disse tiltag har skabt Europas føring på verdensplan.

e-infrastruktur-vinklen burde udvides til mere applikations- og brugerorienterede platforme i andre sektorer.

Det Europæiske forskningsrum er blevet styrket, navnlig gennem de integrerede projekter, ekspertisenet og dannelse af projektklynger. De europæiske teknologiplatforme har udvidet samarbejdet ud over de enkelte IST-projekter, der blev finansieret under det sjette rammeprogram. De har skabt større synergi med statslige og private tiltag og er blevet et væsentligt skridt mod de nye fælles teknologiinitiativer (JTI). De er et incitament for industrien og medlemsstaterne til at øge deres F&U-støtte. De er en vej til at skabe nye partnerskaber mellem offentligt og privat finansierede forskningsorganisationer med fokus på områder, hvor forskning og teknologisk udvikling kan bidrage til europæisk konkurrenceevne og forbedre livskvaliteten. De har således spillet en foregangsrolle ved at samle offentlige og private forskningsbestrebelse, og de er blevet en integrerende del af det syvende rammeprogram.

Både JTI'er og "levende laboratorier"¹³ har potentiale til yderligere at styrke innovationsprocessen på andre områder. De udgør en mere "systemisk" tilgang ved at samle udbudssiden (virksomheder og forskere) og efterspørgselssiden (brugere og offentlige myndigheder). JTI'er og "levende laboratorier" kunne også anvendes til målrettede offentlige indkøb af innovation. Panelet er imidlertid bange for, at JTI'erne skal blive underkastet unødigt streng kontrol fra EU's side; det kunne hæmme innovationen og de innovative virksomheders deltagelse, sådan som det er sket under rammeprogrammet.

Panelet henstiller, at regnskabskontrollen i JTI'er foretages af medlemsstaterne og de deltagende virksomheder med kun en minimal indgriben fra Kommissionens side.

¹³ "Levende laboratorier" er innovations- og forsøgscentre på byniveau, ofte inden for mobilteknologi og -applikationer, hvor brugere og udviklere er samlet for at skabe og afprøve idéer og produkter.

1.5. Effektivitet – mindske bureaukratiet

Det er vigtigt at forfølge forskningsmålene på en omkostningseffektiv måde. Der må gøres endnu en indsats for at forenkle og mindske rammeprogrammets administrative byrder, både for deltagerne og for Kommissionen. De blev ikke reduceret betydeligt i det sjette rammeprogram, fordi der ikke var nogen erfaring med de nye instrumenter og det store antal partnere i de integrerede projekter og ekspertisenet. Der blev foretaget nogle forbedringer ved overgangen til det syvende rammeprogram, men det er nødvendigt med mere forenkling og større fleksibilitet. Kommissionen bør undersøge mulighederne for yderligere forenkling.

1.6. Forenkling af forvaltningen

De foranstaltninger, Kommissionen træffer for at sikre en forsvarlig anvendelse af offentlige midler, kan også hæmme programmet i at nå sit fulde potentiale, f.eks. bremses de fleste innovative virksomheder – navnlig kraftigt voksende SMV'er – i at deltage i forskningsprogrammet på grund af de besværlige procedurer både ved ansøgning og gennemførelse.

Den måde forslag bliver evalueret på, kan virke afskrækkende på førstegangsdeltagere: deltagerne anser tilbagemeldingerne til de vragede forslagsstillere om ansøgningernes kvalitet for at være ringe sammenlignet med den, man får fra de private finansieringskilder; en konsensusbaseret evalueringsproces resulterer snarere i projekter, der lover små videreudviklinger, end i radikale innovationer; og endelig er det vanskeligt at tiltrække erhvervslivets bedste forskere som evalueringsekspert.

Disse er alment forekommende problemer i forbindelse med al offentlig forskningsstøtte, men nogle blev forværret i det sjette rammeprogram med indførelsen af nye instrumenter og øgede generalomkostninger ved forvaltningen af meget store projektkonsortier.

Panelet anbefaler varmt, at der udvikles et mere tillidsbaseret forhold til deltagerne i alle faser. Nogle få uheldige eksempler må ikke kunne stå i vejen for innovation. Særlige aspekter heraf er beskrevet nærmere nedenfor.

Der bør gøres en indsats for både at forenkle og indføre fleksibilitet i de tre nøglefaser af projekters livscyklus - ansøgningen, evalueringen af forslag og forvaltningen af støttede projekter:

Det anbefales, at der på ansøgningsstadiet:

- kræves kortere forslag med mindre detaljerede arbejdsplaner og med fokus på partnerskabernes formålstjenlighed, navnlig inddragelse af højinnovative deltagere.

Om evaluering af forslag fremsættes følgende anbefalinger:

Der bør gives mere fyldestgørende og nyttig tilbagemelding til de forslagsstillere, hvis ideer ikke støttes.

Man bør afprøve en ny fremgangsmåde, hvor forslag indledningsvis ikke evalueres fuldstændigt. Alle ansøgninger, der klarer nogle få grundlæggende tjek, bør have et

mindre beløb som 'igangsætningsstøtte' til en sonderingsfase. Herefter kunne man udvælge vellykkede sonderingsprojekter til fuld projektstøtte. Ved at give støtte til projekter ud fra faktiske præstationer frem for ud fra løfter og omdømme kunne man både reducere det indledende papirarbejde og finde en holdbar metode til at tiltrække innovative (små) virksomheder, der ellers ikke ville finde på at søge støtte fra Fællesskabet.

Det bør undersøges, hvordan totrins-evalueringsproceduren fra den 'åbne' del af området 'fremtidige og opdukkende teknologier' kan udvides til andre dele af programmet - forslagsstillerne lægger ud med en grovskitse af deres projektidé og udarbejder først en mere detaljeret plan, når de er blevet udvalgt. Det vil måske nok øge Kommissionens arbejde i de tidligere faser og forlænge evalueringsprocessen, men det vil betydeligt mindske byrden for forskningsmiljøet i forbindelse med udarbejdelsen af forslag.

På projektforvaltningsstadiet er hovedproblemet de stramme regler for gennemførelsen af forskningen i henhold til en fastsat tidsplan og med et på forhånd etableret partnerskab. Det henstilles derfor:

- at rapporteringen, der er tidskrævende og kan falde på et forkert tidspunkt, optimeres, således at deltagerne rapporterer, når de har noget at rapportere om.
- at det tillades at skifte fokus for forskningsopgaven, hvis det viser sig nødvendigt i løbet af gennemførelsen.
- at der tilsvarende gives mulighed for større fleksibilitet i partnerskabets sammensætning under projektførelsen, også sådan at man kan skifte partnere, hvis forskningen slår ind på en retning, hvor det ville være en fordel at få nye partnere eller at udskifte eksisterende partnere.

2. GENERELLE HENSTILLINGER: MAKSIMERING AF UDBYTTET FOR VÆKST OG VELFÆLD VED HJÆLP AF ET EUROPÆISK INNOVATIONSØKOSYSTEM

IKT er en allesteds-nærværende teknologi med mange muligheder, hvis fordele afhænger af et dynamisk 'økosystem' af FTU og innovation. FTU-støtte på udbudssiden alene, sådan som det sker med rammeprogrammet, er ikke nok i sig selv. Det er også nødvendigt at skabe bedre forbindelsesled mellem forskningen og teknologiudviklingen på den ene side og det europæiske 'innovationsøkosystem' på den anden. Innovationerne skal på den ene side "skubbes frem" af FTU-indsatsen, og på den anden "trækkes i gang" af efterspørgslen fra markedet og den offentlige service ("push & pull"), og bestræbelserne skal foregå samtidig på nationalt/regionalt plan og på europæisk plan.

Derfor har panelet helliget en væsentlig del af evalueringen til de faktorer, der er afgørende for den europæiske forsknings resultater og virkninger. Mange af panelets henstillinger vedrører derfor systemiske foranstaltninger, der ligger uden for rammeprogrammets forvaltning, men som skal tilknyttes det. Der er adskillige områder, hvor der bør gøres en indsats, men panelet har peget på to nøgleområder:

- udvikling af nye markeder og
- forbedring af den europæiske infrastruktur og dens interoperabilitet.

2.1. Udvikling af nye markeder

Innovation kræver investering af ny kapital. Der er imidlertid ikke så stort udbud af risikovillig kapital i Europa som i USA. Under det meste af det sjette rammeprogram var der på det tidlige stadium (igangsætningsstøtte) kun omkring den halve risikovillige kapital til rådighed i EU15 sammenlignet med USA. Desuden udnytter de europæiske offentlige myndigheder ikke fuldt ud deres betydelige købekraft til at fostre innovation gennem indkøb af innovative tjenester og teknologi.

Selv om viden flyder i begge retninger mellem EU og USA, er der en nettostrøm fra Europa til USA. Medens virksomheder således ofte vælger Europa som beliggenhed for deres F&U, sker markedsføringen af forskningsresultaterne i mange tilfælde i USA, og denne tendens understøttes yderligere af det forhold, at de 50 højest placerede IKT-virksomheder globalt hovedsagelig er amerikanske eller japanske.

For at forbedre "økosystemet" for F&U og innovation i Europa skal efterspørgslen efter innovative løsninger og finansieringen af innovative højvækstvirksomheder øges.

Styrkelse af efterspørgslen efter innovative løsninger

For at sikre at F&U-resultaterne omsættes til vækst og fordele for samfundet, er det nødvendigt med en ledsagende flerstrengt efterspørgselsorienteret indsats.

Panelet anbefaler en mere strategisk anvendelse af standardisering for at skabe nye EU-dækkende markeder. Standarder er nødvendige som et middel til at gennemføre innovationer og skabe levedygtige markeder for nye produkter og tjenester.

Den offentlige sektor har potentialet til at skabe efterspørgsel efter innovative varer og tjenester. Offentlige indkøb udgør for tiden ca. 17 % af Europas BNP. Historisk set har det været en af de største drivkræfter for innovation og indførelse af ny teknologi. Europa er imidlertid langt bagud i forhold til USA, hvor offentlige indkøb spiller en hovedrolle for innovation. Forskningen under rammeprogrammet kan således potentielt blive betydeligt mere værdiskabende, hvis de offentlige indkøb på regionalt, nationalt og EU-plan i højere grad rettes mod innovation. Det bør samtidig understreges, at forskning og indkøb af innovation ikke kun bør fokusere på produkter, men også på udvikling af nye, innovative tjenesteydelser.

Panelet hilser Kommissionens nylige meddelelse om prækommercielle indkøb velkommen og henstiller, at der tages nye initiativer til at give offentlige myndigheder mulighed for at købe udvikling af innovative varer og tjenester.
--

Udvidelse af finansieringsmulighederne

Europa sakker bagud for USA, hvad angår disponible midler til at støtte virksomheders vækst. Der er ikke tilstrækkelig risikovillig kapital til rådighed i Europa, og megen teknologi og mange tjenester med kommercielt potentiale, der er udviklet af små højinnovative europæiske firmaer, tiltrækker amerikansk investering. Disse firmaers vækstfordele flyttes rent faktisk fra Europa til USA. Europa må og skal være konkurrencedygtig ikke kun inden for teknologiudvikling, men også inden for disponibel kapital til innovation og vækst. Vi må sikre europæiske ressourcer, for

at disse virksomheder kan vokse. Det vil også sikre et nyt grundlag for innovative virksomheder, der kan deltage i rammeprogrammerne. "Business angels", igangsætningsstøtte og risikovillig kapital i fuld skala skal være til rådighed for at få et velfungerende finansielt marked for innovation og vækst.

Det europæiske indre marked skal gøres mere effektivt for "business angels" og risikovillige investorer, og de europæiske investeringsfonde skal mere effektivt anvendes til at fremme innovationer fra rammeprogrammerne.

2.2. Forbedring af de europæiske infrastrukturer, standarder og interoperabilitet

Udvikling af grænseoverskridende infrastruktur, interoperabilitet og, i nogle sektorer, standarder er et af de områder, hvor der virkelig kan opnås en europæisk merværdi.

I nogle tilfælde tager markedet sig af udviklingen af egentlige standarder på grund af konkurrencen. Nationale bestemmelser og fremgangsmåder kan imidlertid være i vejen for udviklingen af europæiske og globale standarder. Det medfører opsplitning af markederne og forhindrer europæiske virksomheder i fuldt ud at udnytte fordelene ved det indre europæiske marked.

Når standardisering på europæisk plan ikke kan overlades til markedskræfterne, vil det være i almenhedens interesse at gå mere strategisk til værks med fokus på interoperabilitet og udarbejdelse af standarder, hvor der er et veldokumenteret behov for kohærente innovative tjenester og europæisk førerstilling.

Der bør skabes større sammenhæng mellem de større regionale og nationale e-infrastrukturer. Der er behov for EU-dækkende platforme og infrastrukturer i sektorer som e-forvaltning (navnlig offentlige indkøb), e-sundhed (grænseoverskridende applikationer), logistik og transport. Rammeprogrammets FTU bør suppleres af andre foranstaltninger, navnlig offentlige indkøb på både nationalt og europæisk plan.